

Jacob Vis

De
molenaarsdochter

Thriller

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Voor Len,
Als altijd

Een op de vijf ouderen wordt dement. De andere vier proberen met wisselend succes hun hersens bij elkaar te houden.

Actrice en scenarioschrijfster Lynn Vos in een televisie-interview.

Roeping (voor de Zusters van Liefde, te Weert)

Zuster Immaculata die al vier en dertig jaar Verlamde
oude mensen wast, in bed verschoont, En eten voert
Zal nooit haar naam vermeld zien

Maar elke ongewassen aap die met een bord: dat hij
vóór dit, of tegen dat is, het verkeer verspert, ziet
's avonds reeds zijn smoel op de tee vee. Toch goed
dat er een God is.

Gerard Reve 1973

Proloog

IJsselmonde, oktober 2015

Ik had nog steeds een sleutel van Bens huis en liet mezelf binnen, voor het eerst na twee weken. Beneden, in de muziekkamer was het stil. Boven hoorde ik de stemmen van Anneke en Jonas. Ik deed zachtjes de deur open, klaar om het huis uit te sluipen als Ben er niet was, maar hij zat in de vensterbank te lezen. ‘Hallo allemaal,’ zei ik, luchtiger dan ik me voelde. Ze keken alle drie op.

‘Hoi,’ zei Jonas.

‘Hi,’ zei Anneke.

‘Ha, Lynn,’ zei Ben opgewekt. Hij bukte om zijn boek neer te leggen en zwaaide zijn benen van de vensterbank. Op dat moment brak de ruit in scherven. Ben viel voorover, hevig bloedend uit zijn achterhoofd. We bleven alle drie als verlamd staan en staarden naar Ben die voor ons lag, bloedend als een net geslacht dier. ‘Ben!’ gilte ik terwijl ik op mijn knieën naast hem zakte. Ik rukte mijn blouse uit en drukte hem tegen de wond. ‘Bel een dokter!’ riep ik, terwijl ik wanhopig probeerde het bloeden te stelpen. Als hij bloedt, leeft hij nog, schoot het door me heen, al

kon hij, aan zijn krijtwitte gezicht te oordelen net zo goed dood zijn. Anneke legde de telefoon neer, duwde me opzij, haalde mijn doorweekte blouse van Bens hoofd en legde een professioneel drukverband aan.

De ambulance was er verbazend snel. De arts en de twee verplegers legden Ben op de brancard en droegen hem naar beneden. ‘Jij gaat mee,’ zei Anneke. ‘Ik kom na met Jonas.’

Hij gaat onder mijn handen dood, dacht ik, terwijl we naar het ziekenhuis scheurden. Ben, niet doodgaan! In Godsnaam niet doodgaan! Ik kan je niet missen! We kunnen je allemaal niet missen! Als ik gelovig was, zou ik op mijn knieën vallen en de lieve God om zijn leven smeken, maar God liet het afweten en die kogel in zijn kop was een realiteit.

Ze waren uren met hem bezig. Al die tijd zaten wij ons in de wachtkamer te verbijten. Om halfvier kwam de chirurg vertellen dat ze de kogel hadden verwijderd. Ze wisten nog niet hoeveel hersenweefsel was beschadigd en het was onzeker of hij het zou halen. Als hij het haalde, wat volgens de chirurg een medisch wonder zou zijn, was het de vraag hoe hij eruit zou komen. ‘Hij is zo sterk,’ fluisterde ik. ‘Hij kan niet doodgaan. Het kan niet!’

‘Zeur niet,’ zei Anneke kortaf. ‘Wat gaat er nu verder gebeuren, dokter?’

‘Hij blijft in observatie. Zodra zijn toestand het toelaat gaan we kijken wat er is beschadigd. Ga allemaal naar huis. We houden u op de hoogte.’

‘Mogen we even bij hem kijken?’ vroeg ik schuchter.

‘Dat mag. Heel even en één tegelijk.’

Zijn hoofd was zo ingepakt dat ik alleen een stukje van zijn gezicht kon zien. Hij was krijtwit, zijn ogen waren dicht en hij ademde nauwelijks zichtbaar.

‘Haalt hij het?’ vroeg ik zachtjes.

De chirurg maakte een onbestemd gebaar. ‘Hij is in Gods hand.’

1

IJsselmonde, voorjaar 2021

Mijn man herkent mij niet. Hij herkent verder iedereen, maar mij kijkt hij elke dag op enig moment met een vreemde, glazige blik aan en vraagt: ‘Wie ben jij ook alweer?’

De eerste keer dacht ik dat hij een grapje maakte. Een ongepast grapje, niets voor Ben die wel degelijk gevoel voor humor heeft, wat hij zelden etaleert en zeker niet met een grap waarmee hij een ander pijn doet. Dus zei ik kalm en bijna terloops: ‘Ik ben Lynn, je vrouw.’

‘Lynn.’ Hij herhaalde mijn naam alsof hij die voor het eerst hoorde. Toen sloeg hij met zijn rechterhand hard in de palm van zijn linker en zei met zijn normale stem: ‘Ach natuurlijk, Lynn! Hoe kan ik zo stom zijn. Hoe gaat het met je?’

‘Goed wel,’ zei ik voorzichtig. ‘Hoewel...’

‘Mooi, mooi. Tijd niet gezien, meid. Waar woon jij nou?’

‘Hier, bij jou.’

‘Hè?’ Daar was die verdomde glazige blik weer. Alsof hij niet tot tien kon tellen. Ik pakte hem ste-

vig bij zijn schouders en zei iets luider dan normaal: ‘Ben, ik ben Lynn van Arkel, geboren Vos, je wet-tige echtgenote. We wonen hier aan de IJsselkade, samen met je schoondochter Anneke, je kleinzoon Jonas en de poes Bram. Er was ook een goudvis, die helaas is overleden nadat Jonas hem in de vrieskou op het balkon had gezet.’ Ik pakte zijn kin en dwong hem me aan te kijken. ‘Kijk! Lynn! Je vrouw! Je ge-liefde! Je alles, zoals jij me noemt.’

Hij trok zich los. ‘Ja, ja ik weet het wel. Zijn we getrouwd?’

‘Wanneer precies?’

‘Op 12 december 2018. Hier, in de raadzaal van het gemeentehuis.’

Hij keek me wantrouwend aan. ‘Heb je daar bewijs van?’ Ik pakte het trouwalbum en sloeg het open. ‘Dit zijn wij en daar staat de ambtenares van de burgerlijke stand.’ Ik wees op de volgende foto. ‘Hier schuif jij de ring aan mijn vinger.’

‘Ben ik dat?’ Hij bekeek de foto alsof hij ons werke-lijk voor het eerst samen zag.

‘Je herkent je zelf toch wel, hoop ik?’

‘Ik zie er zo gek uit. En jij ook. Even serieus, Lynn, zo heet je toch? Zijn wij dit echt?’

‘Ja.’

‘Dus jij bent mijn vrouw. Sinds wanneer ook alweer?’

'Sinds 12 december 2018.'

'Ach ja, dat zei je al.' Weer die rare blik. 'Weet je dat ik me er niets van kan herinneren?'

'Dat merk ik.' Mijn hart klopte in mijn keel. Ik dwong mezelf niets te laten blijken.

'Hoe moet het nu verder?' vroeg hij op een toon alsof hij het echt niet meer wist.

'Ben, lieverd, blijf even zitten. Wat jij nu hebt, komt meer voor bij oudere mensen. Mijn Engelse grootvader had het ook, daarom weet ik toevallig wat het is. Het heet TGA: transient global amnesia, een tijdelijk geheugenverlies dat plotseling opkomt en even plotseling weer verdwijnt. Er zijn een paar draadjes losgeraakt in je kop die later vanzelf weer aanhaken. Meestal is het eenmalig, maar als het vaker voorkomt moeten we naar de dokter. Het is in alle gevallen behoorlijk schrik ken. Mijn opa had het dus ook en bij hem was het de opmaat voor dementie. Jij bent er eigenlijk nog te jong voor.'

'Ik ben tweeënzestig,' zei hij nors. Dat is knap jong om dement te worden, dacht ik, maar ik zei het niet en tegelijk dacht ik: geen paniek, in godsnaam geen paniek! Dit kan iedereen overkomen, zelfs Ben van Arkel, een man die onder alle omstandigheden controle houdt. Nu dus niet. Totaal niet zelfs en het werd me koud om het hart.

Dit gebeurde voor het eerst op 27 februari 2021, twee

dagen nadat we allebei een anti-coronaprik hadden gekregen. Ben kreeg hem zo ongebruikelijk vroeg in het jaar omdat hij toen nog in functie was en als toprechercheur met verdachten in aanraking kwam die in de beslotenheid van de verhoorkamer zo besmettelijk konden zijn als de pest. Ik was er eigenlijk nog te jong voor en mocht bij uitzondering mee omdat het weinig zin had om hem als hoge politiefunctionaris in te enten als zijn vrouw die intiem met hem samenleefde, niet tegelijk beschermd werd. We waren er niet ziek van geworden en mochten ons in de open lucht bewegen zonder beschermingsmiddelen. Toch bleven we op straat braaf onze mondkapjes dragen. Met die zwarte lapjes lijken Ben en ik op Bonnie en Clyde, het duo dat tijdens de depressie in de jaren dertig van de vorige eeuw Texas onveilig maakte en na een reeks uiterst gewelddadige overvallen op even gewelddadige manier om het leven kwam. Alleen is Ben geen Clyde. Integendeel, hij is de rechtschapenheid in persoon en ik lijk totaal niet op Bonnie, want ik ben een angsthuis en wars van geweld.

Na die zaterdag in februari wachtte ik een week op herhaling van zijn amnesie en toen die niet kwam dacht ik dat we het pleit gewonnen hadden. Gewoon een eenmalige TGA, niets aan de hand. Een week later, toen ik terugkwam van boodschappen doen